

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา

Development of a Training Curriculum Based on the Concept of Blended Learning for Enhancing Primary School Teacher's Competency of Student-Centered Assessment

อรุณรุ่ง โยธสิงห์ *

Arunrung Yothesing

สำราญ กำจัดภัย **

Sumran Gumjudpai

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็น 3) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 20 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินทักษะ แบบวัด เจตคติ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Sample t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมี 11องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญ 2) แนวคิดพื้นฐาน 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) สมรรถนะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 8) วิธีการฝึกอบรม 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผลการอบรม และ 11) แนวทางการใช้หลักสูตร ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลังการฝึกอบรมครูมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความรู้และเจตคติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : หลักสูตรฝึกอบรม/ การเรียนรู้แบบผสมผสาน/ การประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ/ สมรรถนะ

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร

Abstract

The purposes of this study were to develop and examine result of a training curriculum based on the concept of blended learning for enhancing primary school teacher's competency of student-centered assessment. The curriculum development comprised 4 steps: The study procedure of this developmental research consisted of 4 steps: step 1 – analyze the components of competency of student-centered assessment; step 2 – investigate the need in developing step 3 – create a training curriculum step 4 – experiment in using the training curriculum. A sample was 20 teachers under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1. The instruments for collecting data were a test of achievement, a form for measuring skill and attitude towards the student-centered assessment, and a form for assessing satisfactions. Statistics used to analyze data were mean, standard deviation and t-test for dependent samples. The finding can be concluded as follows:

The created training curriculum consisted of 11 elements: 1) the original and significance, 2) basic concept, 3) principles, 4) objective 5) competency of student-centered, 6) curriculum structure, 7) content and experience, 8) Training Methods, 9) media and sources, 10) measurement and evaluation of training, and 11) guidelines for using curriculum. The result of experiment in using the training curriculum showed that after training the teachers had significantly higher competencies of student-centered assessment in the aspects of knowledge and attitude than those before training at the .01 level. The result of assessing teachers' skill competency was at good level and teacher's satisfaction was at the highest level.

Keywords : Training Curriculum/ Blended Training/ Student-Centered Assessment/ Competency

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการขับเคลื่อน 3 ประการ คือ การขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล กล่าวได้ว่า การวัดและประเมินผลผู้เรียนนับว่าเป็นกลไกสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 1-2) ดังนั้นครูจำเป็นต้องมีความสามารถในการวัดและประเมินผลตามหลักการและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้นผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ เพื่อตัดสินผลการเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 28)

ผลการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผล คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน ยังยึดติดกับวิธีการประเมินแบบเดิมคือการแยกระบบการประเมินออกจากการเรียนการสอน ไม่ใช่ใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการขาดการสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการประเมินผลแนวใหม่ (อังคณา ตุงคะสมิต, 2550: 5) ดังนั้นจึงจำเป็นที่หน่วยงานทางการศึกษาต้องพัฒนาครู ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และสามารถวัด ประเมินผลการเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการประเมินผลที่สอดคล้องกับการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีความเชื่อว่าผู้เรียนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตน มีความถนัด ความสนใจที่แตกต่างกัน ดังนั้นการประเมินจึงไม่ควรยึดมาตรฐานเดียวกันแต่ต้องสอดคล้องกับแต่ละบุคคล เน้นการประเมินระดับชั้นเรียน มีเป้าหมายที่สำคัญคือการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุดตามความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคล โดยให้นักเรียนนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง เป็นการประเมินระดับชั้นเรียนที่ต้องคำนึงควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (บุญเชิด ภิญญโณนัตพงษ์, 2544: 24-30; ชวลิต ชุกก่าแพง, 2552: 32-35)

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่องค์กรต่างๆ หน่วยงานภาครัฐ หรือสถาบันการศึกษา ต่างให้ความสำคัญมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการฝึกอบรมเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และเจตคติ

(Attitude) ของบุคลากร ซึ่งจะช่วยปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (ชูชัย สมितिไกร, 2548: 5) รูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานเป็นรูปแบบฝึกอบรมแบบหนึ่งที่น่าสนใจพัฒนานุคลากรในปัจจุบัน ซึ่งการฝึกอบรมแบบผสมผสานมีลักษณะสำคัญคือ 1) ฝึกอบรมโดยใช้การฝึกอบรมสองลักษณะคือการฝึกอบรมร่วมกันในห้องประชุม และการให้ผู้เข้าอบรมเรียนรู้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ 2) รูปแบบการฝึกอบรมเน้นการพัฒนาความรู้ควบคู่กับการพัฒนาเจตคติและทักษะการฝึกปฏิบัติ 3) กำหนดให้มีการสื่อสารระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกัน และสื่อสารระหว่างผู้เข้าอบรมกับวิทยากร ด้วยการสื่อสารโดยตรงและการสื่อสารแบบออนไลน์ เช่นห้องสนทนา (Chat Room) และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) 4) มีการประเมินความก้าวหน้าของผู้เข้าอบรมเป็นระยะ 5) มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและมีหลักฐานชิ้นงานจากการค้นคว้า เช่น การอภิปราย การสร้างชิ้นงาน เช่น รายงาน บทความ หรือสร้างแบบประเมินลักษณะต่างๆ (สายชล จิน ใจ, 2550: 43-45; นฤมล รอดเนียม, 2554: 14-16; Barbara, 2007: 2) ข้อดีของการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ แบ่งเวลาเรียนได้อย่างอิสระสามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้เดิมหรือสืบค้นความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา ในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน ก็สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว จะเห็นว่ามี การนำรูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานไปใช้ฝึกอบรมในองค์กรต่างๆ อาทิเช่น วทัญญู ขลิบเงิน (2558: 163) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบจำลองการดูแลให้คำปรึกษาผสมผสานเทคโนโลยีสื่อสังคมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชนภาส อยู่ใจเย็น (2554: 166) ได้ศึกษาการพัฒนา

รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อพัฒนานวัตกรรมด้านการตลาดและพฤติกรรมกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับพนักงานบริษัทประกันชีวิต ซึ่งผลจากการใช้การฝึกอบรมแบบผสมผสานทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ หรือพฤติกรรมที่คาดหวังเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกอบรม

จากหลักการ แนวคิด และปัญหาที่กล่าวมาแม้จะมีการอบรมให้ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลแก่ครู แต่นับว่ายังไม่ประสบผลเท่าที่ควร เพราะเป็นการให้ความรู้เท่านั้น ประเด็นปัญหาอาจจะอยู่ที่ครูไม่นำไปปฏิบัติ หรือขาดความเข้าใจในการนำหลักการสู่การปฏิบัติ รูปแบบการอบรมที่จัดขึ้นไม่สามารถทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ไม่ได้พัฒนาทักษะหรือเจตคติแรงจูงใจให้ครูมุ่งมั่นพัฒนางาน ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ครูมีภาระงานสอนมากไม่สามารถไปฝึกอบรมระยะเวลาอันได้สิ่งที่เป็นปัญหาในการจัดฝึกอบรมครูในปัจจุบัน คือทำให้ครูต้องออกจากโรงเรียน ไม่ได้สอน นักเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กมีครูเพียง 3 - 5 คนหากมีคนใดคนหนึ่งต้องเข้าอบรมก็ทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ได้เรียน ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาของครู ในประการนี้ จึงได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสมรรถนะของครูทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีให้แก่ครูซึ่งเป็นผู้จะนำแนวคิดและหลักการที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพเรียนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมฯ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสมรรถนะของครูด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านความพึงพอใจของครูต่อหลักสูตรฝึกอบรม

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลังการเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม
2. ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เพื่อนำมาสู่กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บุญเชิด ภิญโญนต์พงษ์ (2544) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ชวลิตชูกำแพง (2552)
2. แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน Barbara (2007) มนต์ชัย เทียนทอง (2549) สายชล จินใจ (2550) นฤมล รอดเนียม (2554)
3. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะประกอบ กุลเกลี้ยง (2548) สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2552)
4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagne ทิศนา แจมมณี (2550)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ดำเนินการโดยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและหลักการการวัดและประเมินผลการเรียน การประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำมาวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์ ข้อค้นพบที่ได้ นำมากำหนดและสรุปเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบมาตราส่วนแบบประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่ามีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (2) หลักการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) ข้อตกลงเบื้องต้นของการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (4) วิธีการและเครื่องมือประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) การวางแผนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2) ด้านทักษะ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ทักษะในการเลือกวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับวิธีการเรียนการสอน (2) ทักษะในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) ทักษะในการให้คะแนน การตีความผลการประเมินและการสะท้อนผล และ (4) ทักษะในการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการ

จัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านเจตคติ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ครูมีเจตคติต่อการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ (1) การประเมินต้องอาศัยความคิดที่ชัดเจนและสื่อสารให้เข้าใจอย่างแท้จริง (2) ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเหมาะสม (3) เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง (4) เป็นการดำเนินการในระดับชั้นเรียน (5) เป็นการประเมินที่ต้องเข้าใจความรู้สึกส่วนบุคคล (6) เป็นการประเมินที่ต้องมีคุณภาพสูง และ (7) ผู้ใช้ผลการประเมินที่สำคัญที่สุดคือผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพที่เป็นจริงกับความคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 123,106 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 คน จาก 4 จังหวัด ได้แก่ สกลนคร เลย ยโสธร และสุรินทร์ ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 340 คน ผู้บริหาร จำนวน 40 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 12 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.37-0.76 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านความรู้ (PNImodified = 1.23) รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะ (PNImodified = 1.13) และเจตคติ (PNImodified = 0.71)

ขั้นตอนที่ 3 สร้างหลักสูตรการฝึกอบรม

ดำเนินการ โดยผู้วิจัยจัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรมเสนอต่ออาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและเว็บไซต์ฝึกอบรม นำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับครูผู้สอนกลุ่มนำร่อง และวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเว็บไซต์เพื่อการฝึกอบรม จำนวน 5 คน และ 3) ครูผู้สอนกลุ่มนำร่องที่ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตร และทดลองใช้ระบบการอบรมแบบออนไลน์ จำนวน 5 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม แบบประเมินเว็บไซต์ และแบบประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าความเที่ยง (IOC) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (\bar{x} =4.70) เว็บไซต์เพื่อการฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (\bar{x} =4.76) และครูผู้สอนกลุ่มนำร่องทดลองใช้หลักสูตรมีความเห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (\bar{x} =4.79)

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้หลักสูตรการฝึกอบรมดำเนินการ โดยใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) ตัวแปรต้น ได้แก่ การฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างในการทดลองได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นครูวิชาการประจำศูนย์อำนวยการเครือข่ายเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบทดสอบความรู้ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.27-0.79 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.26-0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

2. แบบประเมินทักษะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างโดยการนำตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านทักษะการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มากำหนดเป็นภาระงาน และชิ้นงาน ให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติ และให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubric) และแปลผลเป็นระดับคุณภาพ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ และปรับปรุง ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวบ่งชี้ด้านทักษะใช้การวิเคราะห์ค่า IOC ผลการพิจารณาพบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 0.50-1.00

3. แบบวัดเจตคติต่อการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ มี 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถามตามตัวบ่งชี้เจตคติต่อการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80- 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.35-0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.67

4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ มี 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม 3 ด้าน จำนวน 29 ข้อ คือ ด้านปัจจัย 13 ข้อ ด้านกระบวนการ 11 ข้อ และด้านผลผลิต 5 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.32-0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบผลการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้และเจตคติก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยการทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Samples t-test) สำหรับสมรรถนะด้านทักษะและความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม วัดครั้งเดียวหลังการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วแปลผลเป็นระดับคุณภาพ/ความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบของหลักสูตร 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญ 2) แนวคิดพื้นฐาน 3) หลักการของ

หลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) สมรรถนะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 8) วิธีการฝึกอบรม 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผลการอบรม และ 11) แนวทางการใช้หลักสูตร

สรุปสาระสำคัญของหลักสูตร ดังนี้ ที่มาและความสำคัญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 26 กำหนดให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไป กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ซึ่งจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการมีการขับเคลื่อน 3 ประการคือการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล แนวคิดการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการประเมินระดับชั้นเรียนที่ดำเนินควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายคือ การให้นักเรียนนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง เป็นไปตามแนวทาง การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถลดข้อจำกัดการฝึกอบรมแบบดั้งเดิมที่มีวิทยากรเป็นผู้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว และเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมที่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีช่วยสอน และมีโอกาสในการเรียนรู้มากขึ้น โดยการฝึกอบรมในระบบออนไลน์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน

ระดับประถมศึกษา แนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้แบบผสมผสาน 2) การพัฒนาสมรรถนะ 3) การประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagne หลักการของหลักสูตร เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ใช้รูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานระหว่างการฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า และการเรียนรู้ด้วยตนเองในระบบออนไลน์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติ สมรรถนะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ 5 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านทักษะ 4 ตัวบ่งชี้ และ 3) ด้าน เจตคติ 7 ตัวบ่งชี้ โครงสร้างหลักสูตร กำหนดสัดส่วนเวลา การฝึกอบรมแบบเผชิญหน้ากับการเรียนรู้ด้วยตนเองในระบบออนไลน์ ประมาณ 20:80 เนื้อหาสาระและประสบการณ์ มี 8 หน่วย คือ 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน 2) การประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล 4) การประเมินจากกรณีปฏิบัติ 5) การประเมินสภาพจริงและการประเมินด้วยเพิ่มประสบการณ์ 6) การประเมินด้วยแบบทดสอบ 7) การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน และ 8) การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียน วิธีการฝึกอบรมประกอบด้วย ขั้นตอนการฝึกอบรม 4 ขั้น คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นฝึกอบรม 3) ขั้นประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 4) ขั้นนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตรและฝึกอบรม เอกสารประกอบการฝึกอบรม วิทยากร

เครื่องคอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์สืบค้นเพิ่มเติม การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ประกอบด้วย ทดสอบก่อนการฝึกอบรม ประเมินสมรรถนะระหว่างฝึกอบรม และทดสอบหลังฝึกอบรม แนวทางการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 1) การเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ 2) การเตรียมความพร้อมของผู้เข้าฝึกอบรม 3) กระบวนการฝึกอบรมและ 4) การวัดและประเมินผล

2. ผลทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

2.1 ครูมีความรู้ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการทดสอบความรู้หลังการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ย 51.90 คิดเป็นร้อยละ 86.50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.20

2.2 ครูมีทักษะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับดี โดยครูมีผลการประเมินคะแนนเฉลี่ย 2.78 คิดเป็นร้อยละ 92.67 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42

2.3 ครูมีเจตคติต่อการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการทดสอบเจตคติหลังการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ย 4.66 คิดเป็นร้อยละ 93.20 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18

2.4 ครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 คิดเป็นร้อยละ 91.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 โดยด้านที่พึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านปัจจัยนำเข้า รองลงมาคือ ด้านกระบวนการและผลผลิต

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่สร้างขึ้น ประกอบด้วยองค์ประกอบของหลักสูตร 11 องค์ประกอบ และจากผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมสูงสุด คือ ด้านสมรรถนะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหลักการของหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก 1) การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม มีความสอดคล้องกับหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ “ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 28) และสมรรถนะสำคัญที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เข้าอบรมนั้นเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 ที่กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ว่า ครูผู้สอนต้องสามารถวัดผลได้ตามสภาพความเป็นจริง และสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549: 25) ทำให้สมรรถนะที่พึง

ประสงค์ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้เพื่อ (1) ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) ให้ครูสามารถพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนตามแนวทางการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ (3) ให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักการของการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้ ได้นำแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นแนวคิดในการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรม จุดเด่นของการนำแนวคิดนี้มาใช้คือ ใช้การฝึกอบรมสองลักษณะคือการฝึกอบรมร่วมกันในห้องประชุม และการให้ผู้เข้าอบรมเรียนรู้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ มีการสื่อสารระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกัน และสื่อสารระหว่างผู้เข้าอบรมกับวิทยากรที่สามารถโต้ตอบได้ทันทีผ่านการสนทนาในระบบออนไลน์ ผู้เข้าอบรมสามารถค้นคว้าข้อมูล และมีหลักฐานชิ้นงานจากการค้นคว้า การฝึกอบรมเน้นการพัฒนาความรู้ควบคู่กับการพัฒนาเจตคติ และทักษะการฝึกปฏิบัติ มีการประเมินการอบรม (สายชล จินใจ, 2550: 39-40) ด้วยเหตุนี้การกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการของหลักสูตรจึงเป็นไปตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งเหมาะกับสภาพการปัจจุบันที่อยู่ในยุคเทคโนโลยี มีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล และมีอิสระในการกำหนดเวลาเรียนรู้ของตนเอง

2. ผลทดลองใช้หลักสูตร พบว่า 1) ครูมีความรู้ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) มีทักษะอยู่ในระดับดี 3) มีเจตคติต่อการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการ

อบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิวรรณ จันทรเทพย์ (2554: 135-149) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบสหวิทยาการสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และคะแนนทักษะการออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบสหวิทยาการหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างมีการแสดงออกเกี่ยวกับการเรียนรู้เป็นทีมในระดับมาก และมีความเห็นว่ารูปแบบการฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ธนภาส อยู่ใจเย็น (2554: 166-183) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อพัฒนานวัตกรรมด้านการตลาดและพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สำหรับพนักงานบริษัท ประกันชีวิต ผลการศึกษาพบว่า พนักงานการตลาดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมแบบผสมผสาน สูงกว่าก่อนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมแบบผสมผสานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สุวัฒน์ชัย จันทรเฮง (2554: 184-195) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานสำหรับครูฝึกนักศึกษาฝึกการทางสายตาเพื่อพัฒนาทักษะด้านการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกอบรมโดยรวมในระดับมาก วาฑูญ ขลิบเงิน (2558: 163-176) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบจำลอง การดูแลให้คำปรึกษาผสมผสานเทคโนโลยีสื่อสังคมเพื่อส่งเสริม

คุณลักษณะความเป็นครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการดำเนินการดูแลให้คำปรึกษาผสมผสานเทคโนโลยีสื่อสังคม (Implement Mentoring Social Media Technology Blended: IMTB: I) ผลการศึกษาประสิทธิผลของแบบจำลอง พบว่า อาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง มีความรู้ความเข้าใจ และ ความสามารถในการดูแลให้คำปรึกษาในระดับมาก นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีคุณลักษณะความเป็นครู ในระดับที่สูงขึ้น อาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อแบบจำลองระดับมาก

เหตุผลที่หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถนำไปพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ และความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก 1) รูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานที่ใช้การฝึกอบรมแบบเผชิญหน้าและการเรียนรู้ด้วยตนเองในระบบออนไลน์ เป็นวิธีการฝึกอบรมที่ดีและเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นรูปแบบการอบรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมมีเวลาในการศึกษา ทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระและประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งผู้เข้าอบรมสามารถใช้เวลาที่เสร็จจากการปฏิบัติภารกิจด้านการสอน หรือภารกิจอื่นๆ แล้วจึงมาเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้จะเป็นเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้แล้วยังเสนอแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่ผู้เข้าอบรมสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ และเมื่อได้เรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว จะมีการฝึกอบรมร่วมกับวิทยากรและผู้เข้าอบรมทั้งหมด ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ออกแบบให้มีการสรุปอภิปราย ความรู้ที่ได้ศึกษาด้วยตนเองมาแล้ว เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับวิทยากรและผู้เข้าอบรม

ด้วยกัน รวมถึงการตรวจผลงานและสะท้อนข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jhonson, McHugo and Hall (2006: 379-383) ที่ได้ศึกษาการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษารเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบบรรยาย พบว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นการนำข้อดีที่สุดของการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมและระบบการสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์เข้าด้วยกัน ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติและทบทวนความรู้เดิมได้ตลอดเวลา จะเห็นว่ารูปแบบการฝึกอบรมที่ออกแบบไว้นั้นใช้วิธีการหลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ทักษะ และเจตคติ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจที่ได้พบปะพูดคุยเพื่อซักถามปัญหาและแลกเปลี่ยนแนวคิดกับวิทยากรและผู้เข้าอบรม ทำให้มีความเข้าใจชัดเจนมากขึ้น [มะลิวัลย์ ภูดี, (สัมภาษณ์), 9 ตุลาคม 2558] และเป็นไปตามแนวคิด ของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่กล่าวไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่รวมเอายุทธวิธีทั้งหลายทั้งการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า และการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยมุ่งเน้นสนับสนุนสื่อและแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี (นฤมล รอดเนียม, 2554: 14-16) 2) การออกแบบขั้นตอนในการฝึกอบรมได้ประยุกต์ใช้แนวคิดที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagne ซึ่งได้นำเสนอแนวความคิดในการเรียนการสอนโดยใช้หลักการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วยหลักการสอน 9 ประการ ได้แก่ (1) เร่งเร้าความสนใจ (2) บอก

วัตถุประสงค์ (3) ทบทวนความรู้เดิม (4) นำเสนอเนื้อหาใหม่ (5) ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (6) กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (7) ให้ข้อมูลย้อนกลับ (8) ทดสอบความรู้ใหม่ และ (9) สรุปและนำไปใช้ (ทิสนา เขมมณี, 2550: 72-76) ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบขั้นตอนการฝึกอบรม ได้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นเตรียมความพร้อม ประกอบด้วยกิจกรรมกระตุ้นหรือเร้าความสนใจให้ผู้เข้าอบรมสนใจเนื้อหา การบอกวัตถุประสงค์การฝึกอบรม และการทบทวนความรู้เดิม (2) ขั้นฝึกอบรม ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกอบรมและเรียนรู้ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมจากใบกิจกรรม มีการฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า และการเรียนรู้แบบออนไลน์ (3) ขั้นประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ ประกอบด้วยกิจกรรมสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม ทดสอบความรู้ การตรวจผลงานและให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลงานเพื่อให้ผู้เข้าอบรมนำข้อมูลมาพัฒนาตนเอง และ (4) ขั้นนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จากการจัดกิจกรรมอบรมดังกล่าว พบว่า ผู้เข้าอบรมให้ความสนใจ และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และเมื่อสิ้นสุดการอบรมทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังจะเห็นว่า คะแนนการทดสอบความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีเจตคติที่ดีต่อการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เห็นคุณค่าและประโยชน์ของ การประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ [เบญจวรรณ บุญแสง (สัมภาษณ์), 9 ตุลาคม 255; 8] 3) ผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรโดย

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบ ปรับปรุง ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งได้หาคุณภาพโดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมร่างให้อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสมเบื้องต้น จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งพบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนำรูปแบบไปทดลองใช้ พบว่า มีความเหมาะสมของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในกระบวนการ พัฒนาคูได้ ดังนั้นผลการฝึกอบรมจึงทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามสมรรถนะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชวลิต ชุกาแพง. (2552). **การพัฒนาหลักสูตร**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูชัย สมितिไกร. (2548). **การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แคมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: คำนสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- ธนาภัส อยู่ใจเย็น. (2554). “การพัฒนาแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อพัฒนานวัตกรรมด้านการตลาดและพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สำหรับพนักงานบริษัทประกันชีวิต” *ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย* 3(2): 166-183.

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานทางการศึกษาอื่น สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้แก่ครูในสังกัดให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และแก้ปัญหาในการอบรมที่ต้องใช้เวลานาน
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในการพัฒนาสมรรถนะ หรือความรู้ ด้านอื่นๆ และศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อติดตามการนำความรู้ไปใช้ในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนในสถานการณ์จริง

- นฤมล รอดเนียม. (2554). **การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญเชิด ภิญโญนนันตพงษ์. (2544). **การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดและวิธีการ**. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินติ้ง
- เบญจวรรณ บุญแสง, ครู โรงเรียนบ้านอู่ม่าน. (2558). **สัมภาษณ์**, 9 ตุลาคม.
- ประกอบ กุลเกลี้ยง. (2548). **การบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแนวใหม่**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2549). “Blended Learning, การเรียนรู้แบบผสมผสานในยุค ICT.” **วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม**.
- มะลิวัลย์ ภูดี, ครู โรงเรียนบ้านนาคำ. (2558). **สัมภาษณ์**, 9 ตุลาคม.
- วาทัญญู ขลิบเงิน. (2558). “การพัฒนาแบบจำลองการดูแลให้คำปรึกษาผสมผสานเทคโนโลยีสื่อสังคมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู”. **ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 7(1): 163-176.
- วิวรรณ จันท์เทพย์. (2554). “การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบสหวิทยาการสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา”. **ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 3(2): 135-149.
- สายชล จินโจ. (2550). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาการเขียนโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2552). **คู่มือกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชุมช่าง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **จากจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน..สู่ชั้นเรียนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **คู่มือการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). **คู่มือประกอบอาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุวัฒน์ชัย จันท์เฮง. (2554). “การพัฒนารูปแบบผสมผสานสำหรับครูฝึกนักศึกษาฝึกการทางสายตาเพื่อพัฒนาทักษะด้านการทำความเข้าใจกับความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว” **ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 3(2): 184-195.

.....

อังคณา ตุงคะสมิต. (2550). การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านศรีดงเค็ง จังหวัดขอนแก่น. ปรินิพนธ์ปริญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

Barbara Allan. (2007). **Blended Learning Tools for teaching and training.** England: Facet Publishing.

Johson, K, McHugo, C, and Hall, T. “Analyzing the efficacy of blended learning using Technology Enhanced Learning (TEL) and m-learning delivery “**Technologies Proceeding of the 23rd annual ascilite conference : Who’s learning?. Whose technology?.** (2006): 379-383.